

*Олександра Дудченко¹
Ксенія Пирин²*

НАЦІОНАЛЬНІ СТЕРЕОТИПИ ЯК ОСНОВНА ПРИЧИНА МІЖНАРОДНИХ ТА ЕТНОПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ СУЧАСНОСТІ: ПРОБЛЕМА СТІЙКОГО РОЗВИТКУ В СВІТІ

STEROTYPY NARODOWE JAKO GŁÓWNA PRZYCZYNA KONFLIKTÓW MIĘDZYNARODOWYCH I ETNOPOLITYCZNYCH ORAZ JAKO PRZESZKODA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU ŚWIATA

Abstrakt: Sociology and psychology of the conflict - although they are often studied, but probably not every individual, starting a struggle for territory or for the resources of the Earth, reflects the importance of contributing to the disappearance of civilization. Globalization must be consistent with the goals of sustainable development, after all they have all the elements that are needed to meet the needs of future generations. At the same time, the article discusses the main frontiers of ethnic conflicts - the same often their result - international conflict, which is not accepted, speaking about sustainable development of countries through the strategy of Sustainable Development Strategy.

Keywords: Sustainable Development Strategy, psychology of the conflict, resources of the Earth, struggle for territory, war.

Вступ

Загалом, сталий розвиток тісно пов'язаний з багатьма компонентами. Оскільки стійкий розвиток має багатосторонню основу, в цьому відношенні існують труднощі з виділенням чітких економічних, екологічних та соціальних складових, так як вони тісно пов'язані. Якщо розглядати питання сталого розвитку в кожному окремому

---

¹ Oleksandra Dudchenko, Wyższa Szkoła Bankowa, studentka II st., Zarządzanie.

W 2017 roku ukończyła Kirowogradski Narodowy Uniwersytet, otrzymała dyplom licencjacki. Teraz jest studentką Wyższej Szkoły Bankowej. Jej zainteresowaniami są: praktyczne zarządzanie zasobami ludzkimi, badanie konfliktów międzyludzkich i wdrażenie tej wiedzy w relacje międzyludzkie.

² Mgr Kseniia Pyryn, Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie, absolwentka kierunku: Zarządzanie przedsiębiorstwem w zintegrowanej Europie.

W 2010 roku ukończyła Kirowogradski Narodowy Uniwersytet, otrzymała dyplom licencjacki (Zarządzanie finansami). W roku 2011 zaczęła studiować w WSM. Obroniła tytuł magistra w 2013 roku. Głównymi zainteresowaniami są – rozwój społeczeństwa, gospodarka europejska, popularyzacja Strategii Rozwoju Zrównoważonego, stosunki polityczne krajów, analizowanie działań, mających na celu zachowanie stabilności i pokoju na świecie.

випадку, то зверніть увагу, що вони завжди містять всі (екологічні, соціальні, економічні) елементи сталого розвитку. Тому досягнення стійкості вимагає досягнення балансу між її елементами, що є дуже складним завданням.

Структура, функції, причини та механізм соціального конфлікту

Конфлікт є складним соціальним явищем, його елементи тісно співпрацюють між собою. Принаймні дві сторони беруть участь у конфлікті. Крім них, провокатори, прихильники, консультанти, посередники, тощо, можуть бути залучені до конфлікту. Конфлікт виникає лише за наявності предмета спору, який визначає область взаємодії її учасників. З цієї причини конфліктна зона дуже мобільна, вона може розширюватися та звужуватися. Кожен з учасників конфлікту має уявлення про всі обставини, які спровокували і супроводжували конфлікт. І це створює підстави для непорозумінь.³

Причини, мотиви конфліктів можуть бути необмеженими. Іноді вони відкриті, іноді приховані, свідомі або навпаки. Конфліктні мотиви визначаються цілями їх учасників. Як правило, вони політичні, економічні, культурні, психологічні та ін.

У конфліктній ситуації дії кожної з партій перешкоджають іншим досягти мети і оцінюються як ворожі. Найчастіше вони проявляються як:

- створення прямих чи непрямих перешкод для реалізації планів та намірів однієї зі сторін;
- невиконання іншою стороною своїх зобов'язань та домовленостей чи обіцянок;
- нанесення прямого чи непрямих збитку майну чи репутації;
- фізичне насильство;
- погрози та інші негативні засоби впливу;
- діяльність, яка принижує людську гідність та гідність соціальної спільноти.

Конфліктна поведінка має певні правила, стратегії та тактики. Основними принципами є координація сил, прагнення влучити в найбільш чутливі зони суперника, економія сили і часу, тощо. Тактика в конфліктних ситуаціях може бути жорсткою, нейтральною та м'якою.

На практиці це включає:

- фізичне насильство, яке спричиняє руйнування цінностей, блокування чужої діяльності, а іноді й вбивства;
- психологічне насильство (дискримінаційні заходи, негативна оцінка особистості, приниження, жорстокість тощо);
- захоплення та припинення діяльності предмету конфлікту - найчастіше це трапляється, коли сторони борються за матеріальний об'єкт;
- тиск (погрози, шантаж, компроміс, ультиматум);
- демонстраційні заходи (публічні заяви, скарги, спроби самогубства, голод, пікетування);⁴
- коаліційна тактика - проявляється у створенні відносин, розширенні можливостей протидії сторони-агресора;
- контракти - включає обмін товарами, обіцянки, вибачення та інше.

³ Ethnic T. Gurr 13. *Konflikt w polityce światowej* (Boulder, Colo): Westview, 1994.

⁴ А. Кривицька, *Етнічний антагонізм - лікування терпимістю* // Вече, - 2001. 9 №8.

Кожен конфлікт являє собою загрозу певним цінностям, інтересам суспільства, соціальним спільнотам, групам, індивідам, що стимулює спроби захищати різні, а іноді й неправильні методи, і це призводить до нового відновлення конфліктної ситуації.

Тому при їх вирішенні слід враховувати не тільки особливості конфлікту, особливості та інтереси сторін конфлікту, але, перш за все, причини, які викликали це.⁵

Поняття та причини етнічних конфліктів

Конфлікт, як соціальне явище, є продуктом специфічних соціальних та психологічних чинників, які враховуються в інтересах окремих соціальних утворень - учасників конфлікту. Це сукупність об'єктивних та суб'єктивних положень, які є результатом взаємодії різноманітних сподівань, що виникають у різних комбінаціях у різних сторін.

Конфлікт - складне багатовимірне явище. Як соціальне явище, воно зберігає тенденцію ускладнювати, відновлювати структуру та фактори, що його викликають. Різні типи конфліктів, взаємодій, доповнюють один одного, отримують нові функції. Це зумовлено динамізацією та складністю системи суспільних відносин. Конфлікти варіюються залежно від масштабу, типу, причин, наслідків, складу учасників, тривалості, методу розрахунку тощо.

Форми проявів визначаються соціально-економічними, етнічними, міжетнічними, політичними, ідеологічними, релігійними, сімейними, військовими, правовими, внутрішніми та іншими конфліктами.

Здебільшого етнічна ідентичність може бути зареєстрована та вивчена відповідно до етнічних стереотипів.

Етнічні стереотипи - нормалізовані, емоційно стійкі, багатогранні значення певного образу, або образ об'єкта, створений під впливом певної етнічної культури, важливий для членів певної етнічної спільноти.⁶

Використання терміну "етнічні стереотипи" можливе шляхом визначення умов, що існують в деяких етнічних спільнотах щодо будь-чого; вивчення власної етнічної групи; опис найбільш характерних рис даної етнічної спільноти. Етнічні стереотипи поєднують в собі спрощення сприйняття світу членами певної етнічної групи та сприяють збереженню етнічної ідентичності, поширенню та розвитку в часі та просторі.

Поняття *етнічного конфлікту* більшість вчених та політологів розуміють як протистояння з елементами насильства між групами людей, які живуть на одній тери-торії, але належать до різних етнічних груп. Тут націоналізм членів кожної групи може викликати етнічні конфлікти, якщо одна сторона виступає опозицією до іншої групи.

Багато дослідників вважають, що зростаюча глобалізація провокує міжнаціональні конфлікти і прояви націоналізму, тому що це призводить до культурних протиріч етнічних груп, часто релігійного характеру, які потребують захисту своєї

⁵ А. Лазутський, *Основні прояви та загрози тероризму в сучасних умовах*. А. Лазутський, О. Малько, А. Поляжаєв // *Безпека життя*, 2008. - № 7-8.

⁶ Картунов А., Б. Флінт, Маруховська А. *Недостатність певного типу суспільства не є вільною від етнічних переслідувань* // *Вече*. - 1998 рр. 9 №5. - С. 5.

ідентичності. Зокрема, М. Уотерс визначає глобалізацію як «результат розширення європейської культури по всьому світу через колонізацію.»⁷

Найбільш песимістично-налаштовані по відношенні до майбутнього впливу глобалізації на представниках різних етнічних груп, є прихильники теорії конфлікту «зіткнення цивілізацій», запропонованої Б. Льюїс⁸, а популяризованою Самуелем Хантінгтоном. Її сторонники вважають, що конфлікт є проявом етнічних культурних відмінностей між різними товариствами. Такі конфлікти можуть виникнути в результаті глобалізації та модернізації, коли деякі групи краще адаптуються до нового середовища, і це натяк на ненависть з боку тих, хто з якоїсь причини не може це зробити.

Конфлікти такого типу часто розпочинаються на мікро- та макро рівнях. Наприклад, макрорівень визначає цілі країни, населення яких належить до різних груп відносно культури або, наприклад, релігії. Конкуруючи за вплив у військовій та еконо-мічній сферах, впливові місця в міжнародних організаціях та третіх країнах, вони намагаються встановити свої власні політичні та релігійні цінності. Хантінгтон зазначає, що таке протистояння може прийняти різні форми - від економічної конкуренції до етнічних конфліктів та етнічних чисток, що дуже часто зустрічається на прикладі ісламського світу.⁹

Хоча ще до теорії "зіткнення цивілізацій", а саме до 1977 р., американські вчені дійшли висновку, що етнічні відмінності є одним з найвагоміших джерел серйозних конфліктів всередині країни і призводять до військових конфліктів та воєн.

З кінця 1980-х років, після розпаду деяких авторитарних режимів, кількість випадків репресій та політичних переслідувань, також значно скоротилася етнічна дискримінація. З 1950р. число національних меншин, які отримали деякі переваги в результаті попередньої політики, спрямованої на компенсацію дискримінації цих осередків в минулому тільки у політичній сфері збільшилася в п'ять разів. Це відбувається внаслідок процесу демократизації та придушення сепаратистських воєн.

Більшість з демократій в світі визнали права національних меншин. Після закінчення практично всіх етнічних воєн колишні повстанці розширили свої політичні права та можливості. Погляди вчених, що займаються проблемами виникнення етнічних конфліктів можна розділити на три основні групи. Деякі дослідники віддають перевагу матеріальним аспектам (боротьба за ресурси, територія, контроль над економікою) та політичним (дискримінаційна політика, проблема безпеки) першопричинам. Інші вважають, що етнічні конфлікти створені в результаті дій очільників країни або для інших учасників конфлікту, з якихось інших причин зацікавлені ескалацією конфлікту.

Виходячи з думки останнього абзацу, слід підкреслити, що хоча причини етнічних конфліктів в кожному випадку називаються різними, однак ці конфлікти взаємопов'язані. Також можна звернути увагу на факт, що ескалація напруження у відносинах різних етнічних груп в іншому регіоні світу відслідковуються з певними проміжками часу (так звана хвиля етнічних конфліктів).

⁷ M. Waters, *Globalizacja*. London : Routledge, 1995. - R. 3.

⁸ Б. Льюїс., *Коріння мусульманської віри* // Атлантичний місячний. - 1990.- Вересень, 9 Р, 47 - 60.

⁹ С. Хантінгтон, *Зіткнення цивілізацій* // Поліс. - 1994. 9 №1. - С. 33 9 48.

Приклади етнополітичних конфліктів у сучасному світі

З глобальної кризи поширення тероризму та гібридних воєн наша колективна нездатність вирішувати конфлікти створює нові загрози та надзвичайні ситуації. Навіть у спокійному суспільстві політика страху веде до небезпечної поляризації та демагогії. Нещодавно обрані світові лідери, такі як Тереза Май та Дональд Трамп, налякали атаки та біженців до Європи, вибухнули війни в Сирії, Йємені, Африці та Іраку, триває зтяжний конфлікт на Сході України, протидія Саудівській Аравії та Ірану, агресивна російська політика та загальний розвиток популізму і націоналізму в світі не можуть не непокоїти світову спільноту.

Після розпаду Радянського Союзу народи, які колись були однією, радянською спільнотою, почали існувати самостійно, індивідуально. Різні конфліктні ситуації погіршилися. Прикладом етнічного конфлікту на пострадянському просторі є ситуація в Нагорному Карабасі, де має місце зіткнення інтересів двох країн: Вірменії та Азербайджану. І ця ситуація далека від єдиної. Протистояння національних інтересів, в військових діях на території колишнього СРСР постраждали Чечня, Інгушетія, Грузія та інші країни. Навіть сьогоднішні відносини між Росією та Україною також можна розглядати як приклад етнічного конфлікту.¹⁰

Війна в Сирії викликала кризу біженців, далі голосування Брекзит, глибокі політичні та економічні наслідки якого видно вже давно, зросли ще в рази. Країни можуть стати більш ізольованими і орієнтованими на внутрішню політику, але немає миру та процвітання без особливого спільного управління світом.

1) Сирія та Ірак

Після майже шести років боїв, втративши пів мільйона загиблих і близько 12 мільйонів біженців, сирійський президент Башар аль-Асад, швидше за все, збереже владу. Але навіть за допомогою Ірану та Росії він не зможе припинити війну і повернути повний контроль над країною. Навіть якщо її вдасться перемогти, деякі інші радикальні групи можуть знову з'явитися на цих теренах, якщо проблеми, що лежать в основі адміністративного управління, не будуть вирішені. Сама «ісламська держава» виникла внаслідок подібної поразки в Іраку. Вона поширює ідеологію, яка мобілізує молодих людей у всьому світі та є загрозою далеко за межами Іраку та Сирії, про що свідчать нещодавні теракти в Стамбулі та Берліні.¹¹

2) Афганістан

Політична війна та нестабільність в Афганістані становлять серйозну загрозу для міжнародного миру та безпеки вже понад 15 років після того, як коаліційні сили під командуванням США вигнали талібів з влади. Сьогодні таліби набирають сил, мережа "Хаккані" відповідальна за напади у великих містах, а "Ісламська держава" провела низку нападів на шіїтських мусульман, посилюючи релігійне насильство. Кількість збройних зіткнень минулого року досягло найвищого рівня після інцидентів, зафіксованих у 2007 році, з великою кількістю жертв серед цивільного населення. Подальше ослаблення афганських сил безпеки зробить джихадистів відкри-

¹⁰ Лазутський А., *Основні прояви та загрози тероризму в сучасних умовах*. А. Лазуцький, О. Малько, А. Поляжаєв // *Безпека життя*, 2008. - № 7-8

¹¹ <http://www.un.org>.

тими до дій. Вони можуть використовуватися регіональними та міжнародними групами бійців.¹²

3) Україна

У 2014 році країна втратила весь регіон Криму, який перебував під впливом Росії, а більшість інших двох областей перебували під пропагандою сил, неперевершених Україною. Території цих регіонів в більшості населені громадянами Росії.¹³ Після майже трьох років війни і близько 10 тисяч загиблих українських громадян і солдатів військового втручання Росії визначає всі аспекти політичного життя в Україні. Відокремлена конфліктом і паралізована корупцією, Україна рухається до ще більшої невизначеності. Росія, яка розпочала війну в 2014 році, фактично бере участь у виконанні двох своїх цілей в Україні: створення постійних проросійських політичних груп на сході України, а також нормалізації анексії Криму.¹⁴

4) Національна війна в Лівії

16 травня 2014 року генерал армії Лівії генерал Халіфа Хафтар оголосив і почав напад підконтрольних їм сил на ісламістські групи в Бенгазі. Війська напали на Генеральний національний конгрес, інші урядові будівлі. Вони виступили проти озброєних груп, лояльних до уряду. Військова криза в країні супроводжується політичними - у червні прем'єр-міністр був звільнений з посади. У липні дипломатичні місії різних країн, включаючи США, залишили країну. У серпні лівійський парламент перейшов до м. Тобрук з міркувань безпеки, 1 вересня депутати Палати представників на засіданні в Тобруці доручили Абдаллі Абдуррахманом ат-Тані як новому прем'єр-міністру сформувати уряд.¹⁵

5) Положення в Нагорному Карабасі

Ми в даний час зосереджуємось на конфлікті, який має дуже довгу історію. З давніх часів відбувалося протистояння Вірменії та Азербайджану щодо території, на якій розташований Нагорний Карабах. Частково ця ситуація дає відповідь на питання про те, коли і чому виникли етнічні конфлікти. Приклади численні, але це більш зрозуміло на пострадянському просторі. У грудні 1991 року населення Нагорного Карабаху висловила свою волю на референдумі про виведення з Азербайджану. Це стало причиною початку бойових дій. До цих пір Вірменія виступає за незалежність цієї території та захищає її інтереси, а Азербайджан наполягає на збереженні своєї територіальної цілісності.

6) Збройний конфлікт між Грузією та Південною Осетією

Наступний приклад етнічного конфлікту може бути використаний як приклад якщо ми повернемося до 2008 року. Основними його учасниками є Південна Осетія та Грузія. Початок конфлікту сходиться до 1980-х років, коли Грузія почала проводити політику, спрямовану на незалежність. У результаті країна "посварилася" з представниками національних меншин, включаючи абхазів і осетин. В даний час

¹² <http://www.un.org>.

¹³ <http://www.eurointegration.com.ua>.

¹⁴ <http://icps.com.ua/>.

¹⁵ <http://www.un.org>.

Південна Осетія оголошена незалежною державою, і Грузія прагне поліпшити відносини з нею. Проте жодна з сторін не робить взаємних поступок для врегулювання конфлікту.

Таблиця 1. Активні збройні конфлікти та війни в 2014 році та оцінки втрат у них

Область	причина	опозиція	Роки/ довговічність	Найменше втрат, людей	Середня кількість втрат, кількість людей	Найбільша кількість втрат, людей
Європа: 4 країни (включаючи втручання)	1 - влада, 5 - за землю	Чотири організації, що проводяться ззовні	5 конфліктів почалися в 2014 році	4025	4566	5342
Азейбарджан	Верхній Карабах (1991)	Нагорний Карабах проходить з боку Вірменії	2014	45	46	54
Україна	Влада (2014)	майдан	2014	87	87	106
Україна	Донецьк (2014 рік)	Донецька Народна Республіка (проводиться Російською Федерацією)	2014	1456	1 996	2,225
Україна	Луганськ (2014 рік)	Луганська Народна Республіка (проводиться Російською Федерацією)	2014	712	712	1027
Україна	Новоросія (2014)	Новоросія (проводиться Російською Федерацією)	2014	1558	1558	1635
Близький Схід: 19 країн (включаючи втручання)	5 - влада, 1 - земля	Всі організації є ісламістами	Три конфлікти почалися в 2014 році	16 182 (без Сирії)	70 205	72 204
Ірак	Влада (2004) (уряд підтримує Сполучені Штати, Австралію, Бахрейн, Бельгію, Канаду, Данію, Францію, Йорданію, Нідерланди, Саудівську Аравію,	Ісламська держава	2004-2014	12537	12 598	14 126

	Об'єднані Арабські Емірати, Великобританію)					
Сирія	Влада (2011)	Ісламська держава, Ахрар аль-Шам, Джайш аль-Муххадіден, Джунд аль-Акса, Ліва аль-Хакк, Ліва аль-Таухид, разом понад тисячу одиниць	2011-2014		53 948	53 948
Азія: 55 країн (включаючи інтервенції)	4- влада, 9 – землі, 1 - між країнами	Дві організації - комуністи, 13 - ісламісти	три конфлікти почалися в 2014 році	15 635	16 528	20 301
Афганістан	Орган влади (1979 р.) (Підтримка уряду від Міжнародних сил сприяння безпеці: Албанія, Вірменія, Австралія, Австрія, Азербайджан, Бельгія, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Канада, Хорватія, Чеська Республіка, Данія, Сальвадор, Естонія, Фінляндія, Франція, Грузія, Німеччина, Греція, Угорщина, Ісландія, Ірландія, Італія, Йорданія, Латвія, Литва, Люксембург, Македонія, Малайзія, Монголія, Чорногорія, Нідерланди, Нова Зеландія, Норвегія, Пакистан, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, Південна Корея, Іспанія, Швеція, Тонга, Туречч-	таліби	1978-2014	11,520	12.311	15 675

	ина, Україна, Об'єднані Арабські Емірати, Великобританія, США)					
Африка-46країн (в тому числі заходів)	9 - влада , 3 – землі	Чотири організації - ісламісти	Два конфлікти почалися в 2014 році	8439	9891	14 488
Лівія	Влада (2014)	Лівійська Народна Армія, Зінтанські Бригади	2014	322	322	322

Джерело: Складено на основі Pettersson Therese, Wallensteen Peter Armed conflicts, 1946–2014 - Journal of Peace Research 2015, Vol. 52(4) 536–550¹⁶

Владнання та подолання етнічних конфліктів є досить складним процесом. Завжди краще уникати того, що конфлікт розвивається, проводячи збалансовану, послідовну демократичну етнічну політику прогресивних сил відповідно до конкретної ситуації та наявних ресурсів. Щоб запобігти виникненню та загостренню конфліктів потрібно:

- усунути надмірну централізацію влади;
- розробити загальну концепцію перебудови всієї системи міжетнічних відносин на основі рівності, балансу інтересів та можливості діалогу між різними національностями;
- розвивати економічні зв'язки;
- створювати в районах (країнах) з напруженістю - на які вплинули проблеми міждержавних відносин, соціальні структури - такі підрозділи та заходи, як "круглий стіл", антиколізійні комісії, інститути спільного врегулювання конфліктів із всіма представниками ворогуючих одиниць;
- вивчення прогнозів та розробка планів дій, спрямованих на негайне попередження або якнайшвидше закінчення конфліктів з найменшими можливими негативними наслідками.

Також, на думку авторів, потрібно розуміти обставини, необхідні для вирішення конфліктів:

- по-перше, наявність передумов. Кожна зі сторін конфлікту повинна визнати існування конфлікту.
- по-друге, визначається ступінь організації сторін: чим вони більш організовані, тим легше буде досягти згоди та дотримуватися умов договору.
- по-третє, сторони конфлікту повинні погодитись з певними "правилами гри", за якими можливий переговорний процес: ці правила повинні забезпечити рівні можливості, тобто забезпечити баланс інтересів. Це явище практично відсутнє у всіх етнічних конфліктах.

¹⁶ Pettersson Therese, Wallensteen Peter Armed conflicts, 1946–2014 - Journal of Peace Research 2015, Vol. 52(4) 536–550.

Регулювання та врегулювання конфліктів між етнічними групами є важливою умовою існування будь-якої багатонаціональної спільноти.

Висновок

Окремі країни не в змозі впоратися з руйнівними ефектами етнічних конфліктів, наявність зброї та найманців на світовому ринку, нерівномірний розподіл багатства та ресурсів, які вони підтримують, авторитарні режими – всі ці чинники допомагають генерувати тероризм не тільки у мусульманських країнах, а і на інших територіях.

Не слід забувати, що глобалізація допомагає нам створювати регіональні Наднаціональні інституції, прикладом яких є Європейський Союз, а не придушувати права меншин та мало чисельних націй на розвиток та процвітання.

З огляду на вивчену тему, можемо сказати, що для гармонійного сталого розвитку світу та подальшого існування без міжрасових та міжетнічних конфліктів ми маємо виконувати певні вимоги:

- 1) поважати та надавати права меншинам, включаючи права етнічних груп на збереження національної культури, що саме собою є фактором належного управління владою в межах доступності багатонаціональних держав;
- 2) визнання прав меншин не повинно бути приводом для держав, етнічних груп та інших утворень порушувати або принижувати окремі громадянські права згідно з Пактом про громадянські та політичні права;
- 3) якщо етнічне самовизначення людей призводить до ситуації, яка становить очевидну загрозу для інтересів інших народів, воно може бути відкладена або його умови можуть змінюватися; в окремих випадках рішення у цій справі може бути скасоване;
- 4) розмежування не повинно стати першим варіантом, який розглядається при вирішенні проблем етнічного плюралізму, оскільки це часто призводить до насильства та хворобливих розладів у економічній та соціальній сфері.

Серед заходів, що ведуть до вирішення етнічних конфліктів, ми можемо згадати:

- 1) передача частини влади на етнічно-регіональні території (децентралізація влади);
- 2) прийняття виборчих прав, що стимулюють міжетнічні переговори;
- 3) створення умов для розвитку процвітання економічно незахищених меншин.

Коли етнічні групи потребують певного відсотка їхньої позиції в державі (і деяких державних фондах) за їх участю у населення, етнополітика перетворюється на загальний націоналізм, який стверджує, що немає територіального панування, але часто переважає у мобільних державних фінансах.

Безсумнівно, консолідовані демократії мають відносно більше успіхів у запобіганні та врегулюванні етнополітичних конфліктів, але навіть вони не захищені від етнічного насильства, а політика ідентичності не завжди легко зрівнюється навіть у плюралістичних демократичних суспільствах.

Таким чином, слід зазначити, що в сучасному світі загальної глобалізації мова йде не лише про економічну глобалізацію, а й про обмін людьми та традиціями – неможливо нав'язати ті чи інші зміни економічної стагнації країні, існування тоталітарної влади, в якій визначає, що якась нація, яка живе в тій самій країні, є гіршою, ніж інша. Кожна держава, починаючи від уряду і закінчуючи звичайним громадянином, не може забувати про вимоги сталого розвитку - адже якщо ми не помітимо

якихось проблем, ми не будемо в стані створити суспільство, де нема війни, а цивілізоване рішення кожного конфлікту буде можливе без людських жертво. Зрештою, для людей, для наших дітей, ми будемо цей світ.

Література

- Gurr T., Marshall M., *Peace and Conflict 2005: глобальне опитування збройних конфліктів, руху самоопределення та демократії*. Центр міжнародного розвитку та управління конфліктами, 2005. - С. 1.
- Валленстен П., Солленберг М. *збройний конфлікт 1989 р.* / Вересень 2000.
- Води М., *Глобалізація*. Лондон : Routledge, 1995. - Р. 3.
- Гленні М., *осінь Югославія*. Нью-Йорк : Пінгвін, 1992.
- Дуццак А. *Глобалізація та етнічний конфлікт: глобальний огляд етнополітики*. - 2004. - N2. - С. 24.
- Етнічний Т. Гурр 13. *Конфлікт у світовій політиці* (Боулдер, штат Колорадо): Westview, 1994.
- Звіт "Розвиток культури свободи людини". Доповідь ООН у 2004 році "*.
- Картунов А., Б. Флінт, Маруховська А. *Недостатність певного типу суспільства не є вільною від етнічних переслідувань* // Вече. - 1998 рр. 9 №5. - С. 5.
- Кривицька А., *Етнічний антагонізм - лікування терпимістю* // Вече, - 2001, 9 №8.
- Лазутський А., *Основні прояви та загрози тероризму в сучасних умовах*. А. Лазуцький, О. Малько, А. Поляжаєв // *Безпека життя*, 2008. - № 7-8.
- Льюїс Б. *Коріння мусульманської віри* // *Атлантичний місячний*. - 1990.- вересень, 9 Р, 47 - 60.
- Петтссон Терезі, Wallensten Peter *Armed conflicts, 1946-2014* - Журнал дослідження миру 2015, том 52 (4) 536-550.
- Хантінгтон С. *зіткнення цивілізацій* // *Поліс*. - 1994. 9 №1. - С. 33 9 48.

Інтернет-джерела

- <http://icps.com.ua/>.
- <http://www.eurointegration.com.ua>.
- <http://www.un.org>.